

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2021. október 6.*

„Előzetes döntéshozatal – Verseny – Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében tiltott magatartás által okozott kár megtérítése – A megtérítésért felelős jogalanyok meghatározása – Kártérítési kereset, amely valamely anyavállalat leányvállalata ellen irányul, és amelyet a kizárólag az ezen anyavállalat kartellben való részvételét megállapító határozatot követően indítottak – A »vállalkozás« fogalma – A »gazdasági egység« fogalma”

A C-882/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Audiencia Provincial de Barcelona (barcelonai tartományi bíróság, Spanyolország) a Bírósághoz 2019. december 3-án érkezett, 2019. október 24-i határozatával terjesztett elő

a **Sumal SL**

és

a **Mercedes Benz Trucks España SL**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, R. Silva de Lapuerta elnökhelyettes, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin és N. Wahl tanácselnökök, D. Šváby (előadó), L. S. Rossi, I. Jarukaitis és N. Jääskinen bírák,

főtanácsnok: G. Pitruzzella,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Mercedes Benz Trucks España SL képviseletében kezdetben C. von Köckritz és H. Weiß Rechtsanwälte, valamint P. Hitchings és M. Pérez Carrillo abogados, később: C. von Köckritz és H. Weiß Rechtsanwälte, A. Ward abogado, valamint M. López Ridruejo abogada,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

- a spanyol kormány képviselőjében S. Centeno Huerta és L. Aguilera Ruiz, meghatalmazotti minőségben,
- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino avvocato dello Stato,
- az Európai Bizottság képviselőjében S. Baches Opi, F. Jimeno Fernández és C. Urraca Caviedes, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2021. április 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 101. cikk értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet a Sumal SL és a Mercedes Benz Trucks España SL között ez utóbbinak az anyavállalata, a Daimler AG, EUMSZ 101. cikk megsértésében való részvétele miatti felelősségének tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az 1/2003/EK rendelet

- 3 Az [EUMSZ 101. cikkben] és [az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 16. cikke, „[Az uniós] versenyjog egységes alkalmazása” cím alatt, a következőket írja elő:

„(1) Amennyiben a nemzeti bíróságok hoznak határozatot [az EUMSZ 101. vagy 102. cikk] hatálya alá tartozó olyan megállapodásokról, döntésekről vagy magatartásokról, amelyek már bizottsági határozat tárgyát képezik, nem hozhatnak a Bizottság által elfogadott határozattal ellentétes határozatot. Kerülniük kell továbbá az olyan határozat kibocsátását, amely ellentétben állna a Bizottság által kezdeményezett eljárásban a Bizottság által tervezett határozattal. E célból a nemzeti bíróság felmérheti, hogy szükséges-e az előtte folyó eljárást felfüggeszteni. Ez a kötelezettség nem érinti a Szerződés 234. cikke szerinti jogokat és kötelezettségeket.

(2) Amennyiben a tagállamok versenyhatóságai hoznak határozatot [az EUMSZ 101. vagy 102. cikk] hatálya alá tartozó olyan megállapodásokról, döntésekről vagy magatartásokról, amelyek már bizottsági határozat tárgyát képezik, nem hozhatnak a Bizottság által elfogadott határozattal ellentétes határozatot.”

4 E rendelet „Bírságok” című 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja a következőket írja elő:

„A Bizottság határozattal bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy vállalkozások társulásaira, amennyiben azok akár szándékosan, akár gondatlanságból:

a) megsértik [az EUMSZ 101. cikket vagy az EUMSZ 102. cikket][...]”

5 Az említett rendeletnek „A felek, a panaszosok és más harmadik személyek meghallgatása” című 27. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A 7., 8., 23. cikkben és a 24. cikk (2) bekezdésében meghatározott határozatok meghozatala előtt a Bizottság az általa lefolytatott eljárás alá vont vállalkozásoknak vagy vállalkozások társulásainak lehetőséget nyújt arra, hogy meghallgassák őket [az általa] kifogásolt kérdésekkel kapcsolatban [helyesen: lehetőséget nyújt az [általa] felhozott kifogások tárgyában való meghallgatásukra]. A Bizottság csak olyan kifogásokra alapozhatja határozatát, amelyekre az érintett felek megtehették észrevételeiket. A panaszosok szorosan kapcsolódnak az eljáráshoz.”

Az 1215/2012/EU rendelet

6 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 7. cikke kimondja:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban az alábbiak szerint perelhető:

[...]

2. jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet;

[...]”

A spanyol jog

7 A 2007. július 3-i Ley 15/2007 de Defensa de la competencia (a verseny védelméről szóló 15/2007. sz. törvény) (a BOE 2007. július 4-i 159. száma, 28848. o.) (a továbbiakban: versenyvédelmi törvény) 71. cikke az alapeljárás tényállására alkalmazandó szövegváltozatában „A versenykorlátozó magatartások által okozott kár megtérítéséről” cím alatt a következőket írja elő:

„(1) A verseny védelméről szóló törvény megsértői felelősek az okozott károkért és veszteségekért.

(2) E cím alkalmazásában:

a) A versenyjog megsértése az [EUMSZ] 101. vagy [EUMSZ] 102. cikk, illetve a jelen törvény 1. vagy 2. cikkének megsértését jelenti.

b) A társaság magatartása az öt irányító társaságoknak vagy személyeknek is betudható, kivéve, ha annak gazdasági magatartását ezek egyike sem befolyásolja.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 8 A Mercedes Benz Trucks España a Daimler csoport leányvállalata, amelynek anyavállalata a Daimler. 1997 és 1999 között a Sumal két tehergépjárművet szerzett be a Mercedes Benz Trucks Españától, a Stern Motor SL-en keresztül, amely a Daimler csoport egyik márkakereskedője.
- 9 Az Európai Bizottság 2016. július 19-én elfogadta az [EUMSZ] 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39824 – Tehergépjárművek ügy) a C(2016) 4673 final határozatot, amelyről 2017. április 6-án összefoglalást tettek közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* (HL 2017. C 108., 6. o.; a továbbiakban: 2016. július 19-i határozat).
- 10 E határozat szerint tizenöt európai tehergépjármű-gyártó, köztük a Daimler, az EUMSZ 101. cikkbe és az Európai Gazdasági Térségről szóló 1992. május 2-i megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.; a továbbiakban: EGT-Megállapodás) 53. cikkébe ütköző, egységes és folytatólagos jogsértést megvalósító kartellben vett részt, amely abban állt, hogy az Európai Gazdasági Térségben (EGT) az árak rögzítésére és a tehergépjárművek bruttó árának emelésére, valamint a hatályos szabványok által előírt kibocsátási technológiák bevezetésével járó költségek időzítésére és áthárítására vonatkozó összehangolt megállapodásokat kötöttek. Három részt vevő társaság esetében e jogsértés 1997. január 17. és 2010. szeptember 20. között, a további tizenkét részt vevő társaság, köztük a Daimler esetében pedig 1997. január 17. és 2011. január 18. között valósult meg.
- 11 Az említett határozatot követően a Sumal kártérítési keresetet indított a Juzgado de lo Mercantil n° 07 de Barcelona (barcelonai 7. sz. kereskedelmi bíróság, Spanyolország) előtt, amelyben kérte a Mercedes Benz Trucks España 22 204,35 euró összeg megfizetésére kötelezését, amely összeg megfelelt az általa azon kartell miatt viselt többletköltségnek, amelyben a Daimler, a Mercedes Benz Trucks España anyavállalata részt vett.
- 12 2019. január 23-i ítéletével e bíróság elutasította e keresetet, azzal az indokkal, hogy a Mercedes Benz Trucks España nem perelhető az említett kereset keretében, mivel a Daimlert, amelyre egyedül vonatkozik a Bizottság határozata, az érintett jogsértés egyetlen felelősének kell tekinteni.
- 13 A Sumal ezen ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, amely arra keresi a választ, hogy a versenyhatóságok versenyellenes magatartásokat megállapító határozatait követő kártérítési keresetek irányulhatnak-e olyan leányvállalatok ellen, amelyekre e határozatok nem vonatkoznak, de amelyekben az említett határozatok által közvetlenül érintett társaságok 100%-os részesedéssel rendelkeznek.
- 14 E tekintetben a spanyol bíróságok által elfogadott álláspontok közötti eltérésekre hivatkozik. Míg közülük egyesek elismerik, hogy az ilyen keresetek a „gazdasági egység elvére” támaszkodva irányulhatnak a leányvállalatok ellen, mások elutasítják azt azon az alapon, hogy ez az elv lehetővé teszi a leányvállalat magatartásáért való polgári jogi felelősség anyavállalatnak való betudását, azonban nem teszi lehetővé, hogy a leányvállalat ellen az anyavállalatának magatartása miatt indítsanak eljárást.

- 15 E körülmények között az Audiencia Provincial de Barcelona (barcelonai tartományi bíróság, Spanyolország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „[1]) A gazdasági egység elve, amely [a Bíróság] ítélezési gyakorlatából ered, igazolja-e az anyavállalat felelősségének a leányvállalatra történő kiterjesztését, vagy ezen elv csak a leányvállalatok felelősségének az anyavállalatra történő kiterjesztése céljából alkalmazandó?
- [2]) A gazdasági egység fogalmát a cégcsoporton belüli kapcsolatok terén csak az irányítással összefüggő tényezők alapján lehet kiterjeszteni, vagy ez a kiterjesztés alapulhat más kritériumokon is, többek között azon, hogy a leányvállalat haszonra tehetett szert a jogsértő magatartásokból?
- [3]) Az anyavállalat felelősségének a leányvállalatra történő kiterjesztésére vonatkozó lehetőség elfogadása esetén melyek az azt lehetővé tevő követelmények?
- [4]) Abban az esetben, ha az előző kérdésekre adott válaszok alapján elfogadható az anyavállalat magatartása miatti felelősségnek a leányvállalatokra történő kiterjesztése, [a Bíróság ezen ítélezési gyakorlatával] összeegyeztethető-e az olyan nemzeti szabályozás, mint a [versenyvédelmi törvény 71. cikkének (2) bekezdése], amely csak a leányvállalat felelősségének az anyavállalatra történő kiterjesztését tartalmazza, feltéve hogy az anyavállalat irányítást gyakorol a leányvállalat felett?”

Az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitása iránti kérelemről

- 16 A Bíróság Hivatalához 2021. április 28-án benyújtott beadványában a Mercedes Benz Trucks España azt kérte, hogy a Bíróság eljárási szabályzatának 83. cikke alapján rendeljék el az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását.
- 17 Kérelme alátámasztására azt állítja, hogy a főtanácsnok által a jelen ügyben 2021. április 15-én ismertetett indítványában kifejtett érvelés olyan új ténybeli elemeken vagy feltételezéseken alapul, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróság nem hozott fel, és amelyeket az alapeljárásban részt vevő felek vagy az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikke szerinti érdekelték nem vitattak meg.
- 18 A Mercedes Benz Trucks España így először is vitatja a főtanácsnok indítványának 10. lábjegyzetében szereplő azon állítást, amely szerint úgy tűnik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a Sumal által állítólagosan elszenvedett kár összegét a kérdést előterjesztő bíróság már megállapította.
- 19 Másodszor a Mercedes Benz Trucks España úgy véli, hogy a főtanácsnok az indítványának 75. pontjában és 86. lábjegyzetében tévesen jelentette ki, hogy a 2016. július 19-i határozatban a Bizottság megállapította, hogy a kezdetben a kartellben részt vevő anyavállalatok alkalmazottainak szintjén felmerülő összejátszásra irányuló kapcsolatok később e társaságok leányvállalatai, pontosabban kizárólag a Daimler német leányvállalatai szintjén is megállapítást nyertek.

- 20 Kétségtelen, hogy az eljárási szabályzatának 83. cikke értelmében a Bíróság a főtanácsnok meghallgatását követően bármikor elrendelheti az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását, különösen, ha úgy ítéli meg, hogy az ügy körülményei nincsenek kellően feltárva, vagy ha a fél e szakasz befejezését követően a Bíróság határozatára nézve döntő jelentőségű új tényt hoz fel, illetve ha az ügyet olyan érv alapján kell eldönteni, amelyet a felek, illetve az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikke szerinti érdekeltek nem vitattak meg.
- 21 E tekintetben azonban először is hangsúlyozni kell, hogy a főtanácsnok indítványának tartalma önmagában nem minősülhet ilyen új ténynek, különben a felek számára lehetséges lenne, hogy az ilyen tényre való hivatkozás útján válaszoljanak az említett indítványra. Márpedig a főtanácsnok indítványát a felek nem vitathatják. A Bíróságnak így már volt alkalma hangsúlyozni, hogy az EUMSZ 252. cikk szerint a főtanácsnok teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva, nyilvános tárgyaláson indokolással ellátott indítványt terjeszt elő azokban az ügyekben, amelyek esetében az Európai Unió Bíróságának alapokmánya szerint a főtanácsnok részvételére van szükség, annak érdekében, hogy segítse a Bíróságot azon feladata teljesítésében, hogy biztosítsa a jog tiszteletben tartását a Szerződések értelmezése és alkalmazása során (lásd ebben az értelemben: 2021. március 2-i A. B. és társai [A legfelsőbb bíróság bírúinak kinevezése – Jogorvoslat] ítélet, C-824/18, EU:C:2021:153, 63. és 64. pont). Ezen alapokmány 20. cikkének negyedik bekezdése és az eljárási szabályzat 82. cikkének (2) bekezdése értelmében a főtanácsnok indítványával zárul az eljárás szóbeli szakasza. Az indítvány, mivel a felek közötti vitán kívül esik, megnyitja a Bíróság tanácskozására vonatkozó szakaszt. Nem a bírácoknak vagy a feleknek szánt véleményről van tehát szó, amely valamely, Bíróságon kívüli hatóságtól származik, hanem maga az intézmény egy tagjának egyedi, indokolással ellátott és nyilvánosan kifejtett véleményéről (2000. február 4-i Emesa Sugar végzés, C-17/98, EU:C:2000:69, 13. és 14. pont).
- 22 A jelen ügyben a Bíróság a főtanácsnok meghallgatását követően megállapítja, hogy a Mercedes Benz Trucks España által előadott tények nem tárnak fel egyetlen olyan új tényt sem, amely döntő jelentőségű lenne a Bíróság jelen ügyben meghozandó határozatára nézve, és hogy ez utóbbit nem olyan érv alapján kell eldönteni, amelyet a felek vagy az érdekeltek nem vitattak meg. Végül, a Bíróság az eljárás írásbeli és szóbeli szakaszának végén minden szükséges információval rendelkezik, így az ügy körülményei kellően fel vannak tárva ahhoz, hogy határozatot hozzon. Következésképpen a Bíróság úgy ítéli meg, hogy nem kell elrendelni az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 23 A Mercedes Benz Trucks España két okból is kétségbe vonja az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát.
- 24 Először is, szerinte e kérelem nem felel meg az eljárási szabályzat 94. cikkében foglalt követelményeknek, mivel nem jelölte meg sem azokat a releváns és bizonyított tényeket, amelyek alapján az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket előterjesztették, sem pedig a versenyvédelmi törvény 71. cikke (2) bekezdésének tartalmát. Ezenkívül az említett kérelem pontatlan, egyoldalú és bizonytalan tájékoztatást ad a releváns nemzeti ítélkezési gyakorlatról.

- 25 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egészének olvasatából kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kellőképpen meghatározta azt a ténybeli és jogi háttérrel, amelybe az uniós jog értelmezése iránti kérelme illeszkedik, ahhoz, hogy lehetővé tegye mind az érdekelt felek számára, hogy a Bíróság alapokmánya 23. cikkének megfelelően előterjeszthessék észrevételeiket, mind pedig az Európai Unió Bírósága számára, hogy az említett kérelemre hasznos választ adhasson.
- 26 Másodszor a Mercedes Benz Trucks España azt állítja, hogy a négy előterjesztett kérdés tisztán hipotetikus jellegű. Így az első három kérdés nem függ össze az alapeljárás tényállásával, mivel a Sumal nem hivatkozott azokra a körülményekre, amelyek igazolhatnák a Daimler által elkövetett jogsértésért való felelősségnek a Mercedes Benz Trucks España-ra való kiterjesztését, és nem is bizonyította azokat, hanem kizárólag a 2016. július 19-i határozatra alapítja keresetét. Hasonlóképpen, mivel a versenyvédelmi törvény 71. cikkének (2) bekezdése az alapeljárásra nem alkalmazható, e rendelkezés nem releváns e jogvita megoldása szempontjából.
- 27 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy kizárólag a jogvitát tárgyaló és a meghozandó határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatala szempontjából szükséges-e az előzetes döntéshozatalra utalás, és valóban relevánsak-e a Bíróságnak feltett kérdések. Következésképpen, ha a feltett kérdések uniós jogi szabály értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2020. július 9-i Santen ítélet, C-673/18, EU:C:2020:531, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 28 Ebből következik, hogy az uniós jogra vonatkozó kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jogi szabály kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2020. július 9-i Santen ítélet, C-673/18, EU:C:2020:531, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 29 Márpedig a jelen esetben nem ez a helyzet. A Bíróság által a négy feltett kérdésre adandó választól függ az alapjogvita kimenetele, mivel lehetővé teszi a kérdést előterjesztő bíróság számára egyrészt annak eldöntését, hogy fennállhat-e a Mercedes Benz Trucks España felelőssége, másrészt pedig, hogy határozzon a versenyvédelmi törvény 71. cikke (2) bekezdésének az uniós joggal való összeegyeztethetőségéről.
- 30 A fenti megfontolásokból következik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az első, második és harmadik kérdéstről

- 31 Az első, második és harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy valamely vállalkozás versenyellenes magatartásának sértettje kártérítési keresetet indíthat egyaránt azon anyavállalattal szemben, amelyet a Bizottság e magatartás alapján valamely határozatban szankcionált, vagy e társaság valamely leányvállalatával szemben, amelyre nem vonatkozik e határozat, amennyiben ezek együttesen egy gazdasági egységet képeznek.

- 32 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése és az EUMSZ 102. cikk közvetlen joghatásokat fejt ki a magánszemélyek közötti jogviszonyokban, és olyan jogokat keletkeztet a jogalanyok számára, amelyeket a nemzeti bíróságoknak védelemben kell részesíteniük (1974. január 30-i BRT és Soci t e belge des auteurs, compositeurs et  diteurs  t elet, 127/73, EU:C:1974:6, 16. pont; 2019. március 14-i Skanska Industrial Solutions és t arsai  t elet, C-724/17, EU:C:2019:204, 24. pont, valamint az ott hivatkozott  t elkez si gyakorlat).
- 33 Az EUMSZ 101. cikk teljes  rv nyesul s t, és különösen az (1) bekezdésében megfogalmazott tilalom hatékony  rv nyesul s t kockáztatná, ha nem  g nyelhetne bármely személy kártérítést olyan szerződés vagy magatartás által okozott kárért, amely alkalmas a verseny korlátozására vagy torzítására (2001. szeptember 20-i Courage  s Crehan  t elet, C-453/99, EU:C:2001:465, 26. pont; 2019. március 14-i Skanska Industrial Solutions és t arsai  t elet, C-724/17, EU:C:2019:204, 25. pont).
- 34  gy bármely személy kártérítést  g nyelhet az  t  rt kárért, amennyiben okozati összefüggés áll fenn az említett k r és valamely, az EUMSZ 101. cikk által tiltott kartell vagy magatartás között (2006. július 13-i Manfredi és t arsai  t elet, C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, 61. pont; 2019. március 14-i Skanska Industrial Solutions és t arsai  t elet, C-724/17, EU:C:2019:204, 26. pont, valamint az ott hivatkozott  t elkez si gyakorlat), azzal a feltétellel, hogy az EUMSZ 101. cikk megsértésével okozott kár megtérítésére köteles jogalany meghatározásával kapcsolatos kérdést közvetlenül szabályozza az uniós jog (2019. március 14-i Skanska Industrial Solutions és t arsai  t elet, C-724/17, EU:C:2019:204, 28. pont)
- 35 Ez a bármely személyt meg llet  jog az ilyen k r megtérítésének követelésére megerősíti az uniós versenyszabályok hatékonyságát, és gyengíti a verseny korlátozására vagy torzítására alkalmas, gyakran rejtett megállapodásokat vagy magatartásokat, elősegítve ezzel az Unión belüli hatékony verseny fenntartását (lásd ebben az értelemben: 2001. szeptember 20-i Courage  s Crehan  t elet, C-453/99, EU:C:2001:465, 27. pont; 2019. március 14-i Skanska Industrial Solutions és t arsai  t elet, C-724/17, EU:C:2019:204, 44. pont, valamint az ott hivatkozott  t elkez si gyakorlat).
- 36 Ugyanis, az állítólagos k r megtérítésén t l, az ilyen jog biztosítása hozzájárul a Bizottság fellépésének lényegét jelent  elrettentési célhoz, amely utóbbi köteles olyan általános politikát követni, amelynek célja az EUM-Szerződésben meghatározott elveknek a versenyügyekben való alkalmazása és a vállalkozások magatartásának ebbe az irányba történő terelése (lásd ebben az értelemben: 1983. június 7-i Musique Diffusion fran aise és t arsai kontra Bizottság  t elet, 100/80–103/80, EU:C:1983:158, 105. pont). Ez a jogosultság tehát nemcsak a szóban forgó személyt az állítása szerint  rt közvetlen k r orvoslására szolgál, hanem a piac szerkezetére és működésére gyakorolt közvetett károkra is, amely piac többek között az érintett fogyasztók javára nem fejthette ki teljes gazdasági hatékonyságát.
- 37 A fentiekből következik, hogy az uniós versenyszabályok hatóságok általi végrehajtásához (*public enforcement*) hasonlóan az e szabályok megsértése alapján indított kártérítési keresetek (*private enforcement*) szerves részét képezik az e szabályok végrehajtására irányuló rendszernek, amelynek célja, hogy elmarasztalja a vállalkozásokat a versenyellenes magatart saik rt, és visszatartsa őket attól, hogy ilyen magatartásokat tanúsítsanak (2019. március 14-i Skanska Industrial Solutions és t arsai  t elet, C-724/17, EU:C:2019:204, 45. pont).

- 38 Így az EUMSZ 101. cikk értelmében vett „vállalkozás” fogalmának – amely az uniós jog önálló fogalmát képezi – nem lehet eltérő tartalma azon kontextusban, amikor a Bizottság az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján bírságokat szab ki, valamint azon kontextusban, amikor az uniós versenyszabályok megsértése miatt kártérítési kereseteket indítanak (2019. március 14-i Skanska Industrial Solutions és társai ítélet, C-724, EU:C-724, 47. pont).
- 39 Márpedig az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének szövegéből kitűnik, hogy a Szerződések megalkotói úgy határoztak, hogy e „vállalkozás” fogalmat használják az e rendelkezés alkalmazásával szankcionálható versenyjogi jogsértés elkövetőjének megnevezésére, és nem más fogalmat, így például a „társaság” vagy a „jogi személy” fogalmát. Az uniós jogalkotó az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében úgyszintén a „vállalkozás” fogalmát alkalmazta azon jogalany meghatározására, amellyel szemben a Bizottság bírságot szabhat ki az uniós versenyjogi szabályok megsértésének szankcionálása érdekében (2014. április 10-i Areva és társai kontra Bizottság ítélet, C-247/11 P és C-253/11 P, EU:C:2014:257, 123. és 124. pont; 2020. november 25-i Bizottság kontra GEA Group ítélet, C-823/18 P, EU:C:2020:955, 62. és 63. pont).
- 40 Hasonlóképpen a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvből (HL 2014. L 349., 1. o.), és különösen annak 2. cikkének 2. pontjából az következik, hogy ugyanezen jogalkotó akként határozta meg a „jogsértő” fogalmát, amelyre ezen irányelv szerint a neki betudható versenyjogi jogsértés által okozott kár megtérítése hárul, mint „az a vállalkozás vagy vállalkozások azon társulása, amely versenyjogi jogsértést követett el”.
- 41 Ennek révén az uniós versenyjog, azáltal hogy a vállalkozások tevékenységeire vonatkozik, döntő szempontként határozza meg a piaci magatartás egységességét, anélkül hogy a különböző társaságoknak a külön jogi személyiségükből eredő formális elkülönülése kizárhatna egy ilyen, a versenyszabályok alkalmazása szempontjából fennálló egységet (lásd ebben az értelemben: 1972. július 14-i Imperial Chemical Industries kontra Bizottság ítélet, 48/69, EU:C:1972:70, 140. pont; 2006. december 14-i Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio ítélet, C-217/05, EU:C:2006:784, 41. pont). A „vállalkozás” fogalma magában foglal minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyt, függetlenül annak jogállásától és finanszírozási módjától, és ennél fogva gazdasági egységet jelent, még akkor is, ha jogi szempontból e gazdasági egység több természetes vagy jogi személyből áll (lásd ebben az értelemben: 2009. szeptember 10-i Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet, C-97/08 P, EU:C:2009:536, 54. és 55. pont; 2017. április 27-i Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet, C-516/15 P, EU:C:2017:314, 47. és 48. pont). E gazdasági egység meghatározott hosszú távú gazdasági célt követő személyi, materiális és immateriális összetevők egységes szervezete, amely hozzájárulhat az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt jogsértés elkövetéséhez (2010. július 1-jei Knauf Gips kontra Bizottság ítélet, C-407/08 P, EU:C:2010:389, 84. és 86. pont).
- 42 Ha az ilyen gazdasági egység megsérti az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését, a személyes felelősség elve szerint neki kell felelnie ezért a jogsértésért. E tekintetben a gazdasági egységen belüli bármely jogalany felelősségének megállapításához bizonyítékkal kell szolgálni arra, hogy az e gazdasági egységhez tartozó legalább egy jogalany megsértette az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését oly módon, hogy az említett gazdasági egységből álló vállalkozást úgy lehessen tekinteni, hogy e rendelkezésbe ütköző jogsértést követett el, és hogy e körülményt a Bizottság véglegessé vált határozatában kell megállapítani (lásd ebben az értelemben: 2017. április 27-i Akzo Nobel és

- társai kontra Bizottság ítélet, C-516/15 P, EU:C:2017:314, 49. és 60. pont), illetve az érintett nemzeti bíróság előtt önállóan bizonyítani, abban az esetben, ha a Bizottság a jogsértés fennállása vonatkozásában semmilyen határozatot nem fogadott el.
- 43 Így az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az anyavállalatnak többek között akkor lehet betudni a leányvállalat magatartását, ha e leányvállalat – jóllehet külön jogi személyiséggel rendelkezik – nem önállóan határozza meg piaci magatartását, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat ad a számára, különös tekintettel az e két jogi személy között fennálló gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra, úgy, hogy ilyen helyzetben ezek ugyanazon gazdasági egység részét képezik, és ily módon a jogsértő magatartást tanúsító egy és ugyanazon vállalkozást alkotják (lásd ebben az értelemben: 2009. szeptember 10-i Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet, C-97/08 P, EU:C:2009:536, 58. és 59. pont; 2017. április 27-i Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet, C-516/15 P, EU:C:2017:314, 52. és 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Amennyiben megállapítást nyer, hogy az anyavállalat és leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, és így az EUMSZ 101. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot, magának a jogsértést elkövető gazdasági egységnek a fennállása határozza meg döntő módon a vállalkozást alkotó egyik vagy másik társaság felelősségét a vállalkozás versenyellenes magatartásáért.
- 44 E tekintetben a „vállalkozás” fogalma, és azon keresztül a „gazdasági egység” fogalma *ipso iure* egyetemleges felelősséget keletkeztet azon jogalanyok között, amelyek a jogsértés elkövetésének időpontjában gazdasági egységet alkotnak (lásd ebben az értelemben a bírságok terén való egyetemleges felelősséget illetően: 2017. január 26-i Villeroy & Boch kontra Bizottság ítélet, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 150. pont; 2020. november 25-i Bizottság kontra GEA Group ítélet, C-823/18 P, EU:C:2020:955, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 45 Mindemellett azt is meg kell állapítani, hogy azon cégcsoportok szervezete, amelyek gazdasági egységet alkothatnak, csoportról csoportra igen eltérő lehet. Léteznek többek között olyan „konglomerátum” típusú cégcsoportok, amelyek több olyan gazdasági területen tevékenykednek, amelyek között nincs semmilyen kapcsolat.
- 46 Következésképpen a versenyellenes magatartás sértettje számára elismert azon lehetőség, hogy kártérítési kereset keretében inkább a leányvállalatot, mintsem az anyavállalatot tegye felelőssé, nem állhat automatikusan nyitva azon anyavállalat bármely leányvállalatával szemben, amelyre a jogsértő magatartást szankcionáló bizottsági határozat vonatkozik. Ugyanis, amint arra a főtanácsnok az indítványának 58. pontjában lényegében rámutatott, az EUMSZ 101. cikkben használt „vállalkozás” fogalma funkcionális fogalom, így az azt alkotó gazdasági egységet a szóban forgó megállapodás tárgya szempontjából kell meghatározni (lásd ebben az értelemben: 1984. július 12-i Hydrotherm Gerätebau ítélet, 170/83, EU:C:1984:271, 11. pont; 2013. szeptember 26-i The Dow Chemical Company kontra Bizottság ítélet, C-179/12 P, EU:C:2013:605, 57. pont).
- 47 Ennélfogva ugyanazon anyavállalat több olyan gazdasági egység részét képezheti, amelyet – a szóban forgó gazdasági tevékenység függvényében – ő maga és az ugyanazon cégcsoporthoz tartozó leányvállalatainak egyéb kombinációi alkotnak. Ha ez nem így lenne, fennállna annak kockázata, hogy az ilyen csoporthoz tartozó valamely leányvállalatot felelősségre vonják olyan gazdasági tevékenységek keretében elkövetett jogsértésekért, amelyek semmilyen kapcsolatban nem állnak a saját tevékenységével, és amelyekben egyáltalán nem vett részt, még közvetetten sem.

- 48 A fentiek összességéből következik, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének a Bizottság által határozatban megállapított megsértésének fennállásán alapuló kártérítési kereset keretében az a jogi személy, amelyet e határozat nem jelölt meg úgy, mint amely megsértette a versenyjogot, ezen az alapon mégis felelősségre vonható egy másik jogalany jogsértő magatartása miatt, amennyiben e személyek közül mindkettő ugyanazon gazdasági egység részét képezi, és így egy vállalkozást alkotnak, amely az említett EUMSZ 101. cikk értelmében vett jogsértés elkövetője (lásd ebben az értelemben: 2014. április 10-i Bizottság kontra Siemens Österreich és társai, Siemens Transmission & Distribution és társai kontra Bizottság ítélet, C-231/11 P-C-233/11 P, EU:C:2014:256, 45. pont; 2017. január 26-i Villeroy & Boch kontra Bizottság ítélet, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 145. pont).
- 49 A Bíróság ugyanis már kimondta, hogy a gazdasági egység tagjait összekötő egyetemlegességi viszony igazolja többek között a visszaesés mint súlyosító körülmény figyelembevételét az anyavállalattal szemben, még akkor is, ha az anyavállalatot nem vonták – kifogásközlés és határozat alapjául szolgáló – korábbi eljárások alá. Ilyen helyzetben meghatározónak tűnik az első jogsértés korábbi megállapítása, amely azon leányvállalat magatartásából ered, amellyel a második jogsértésben érintett anyavállalat már az első jogsértés időpontjában egyetlen vállalkozást alkotott az EUMSZ 101. cikk értelmében (2015. március 5-i Bizottság és társai kontra Versalis és társai ítélet, C-93/13 P és C-123/13 P, EU:C:2015:150, 91. pont).
- 50 Ennélfogva főszabály szerint semmi akadályja annak, hogy valamely versenyellenes magatartás sértettje kártérítési keresetet indítson azon jogalanyok egyike ellen, amelyek a gazdasági egységet, és ebből következően azon vállalkozást képezik, amely az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértés elkövetésével az e sértett által elszenvedett kárt okozta.
- 51 Így olyan körülmények között, amikor az anyavállalat vonatkozásában megállapítást nyert az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértés fennállása, e jogsértés károsultjának lehetősége van arra, hogy inkább ezen anyavállalat leányvállalatának, mintsem az anyavállalat polgári jogi felelősségének megállapítását kérje a jelen ítélet 42. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően. E leányvállalat felelősségét azonban csak akkor lehet megállapítani, ha a sértett vagy a Bizottság által az EUMSZ 101. cikk alapján előzetesen elfogadott határozatra támaszkodva, vagy bármilyen más módon – különösen, ha a Bizottság az említett határozatban e kérdéstről nem nyilatkozott, vagy még nem állt módjában határozatot hozni – bizonyítja hogy egyrészt tekintettel az említett anyavállalat és a leányvállalat közötti, a jelen ítélet 43. és 47. pontjában említett gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra, másrészt pedig e leányvállalat gazdasági tevékenysége és azon jogsértés tárgya közötti konkrét kapcsolat fennállására, amelyért az anyavállalatot felelősségre vonták, az említett leányvállalat az anyavállalatával gazdasági egységet alkotott.
- 52 A fenti megfontolásokból kitűnik, hogy a leányvállalattal szemben indított ilyen kártérítési kereset feltételezi, hogy a felperes az anyavállalat és a leányvállalat közötti, a jelen ítélet 41. és 46. pontja értelmében fennálló gazdasági egység megállapítása érdekében bizonyítja az e társaságokat összekötő, a jelen ítélet előző pontjában említett kapcsolatokat, valamint az ugyanezen pontban megnevezett azon konkrét kapcsolatot, amely e leányvállalat gazdasági tevékenysége és azon jogsértés tárgya között áll fenn, amelyért az anyavállalatot felelősségre vonták. Így olyan körülmények között, mint amelyekről az alapügyben szó van, a sértettnek főszabály szerint bizonyítania kell, hogy az anyavállalat által kötött versenyellenes megállapodás, amely tekintetében elmarasztalták, ugyanazon termékekre vonatkozik, mint amelyeket a leányvállalat forgalmaz. Ezáltal a sértett bizonyítja, hogy pontosan ez az a gazdasági egység, amelyhez a leányvállalat az anyavállalatával együtt tartozik, és amely a Bizottság által az EUMSZ 101. cikk

(1) bekezdése alapján előzetesen megállapított jogsértést elkövető vállalkozást képezi, a „vállalkozás” fogalmának a jelen ítélet 46. pontjában elfogadott funkcionális értelmezésének megfelelően.

- 53 Hozzá kell tenni, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében garantált, a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozó követelményeket biztosítani kell az alperes számára a kártérítési kereset keretében, amely ahhoz vezethet, hogy e felet arra kötelezik, hogy kártalanítsa a versenyellenes magatartás sértettjét. Ezért elengedhetetlen, hogy az érintett leányvállalat megvédhesse jogait, a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvének megfelelően, amely az uniós jog egyik alapelve (lásd analógia útján: 2015. március 5-i Bizottság és társai kontra Versalis és társai ítélet, C-93/13 P és C-123/13 P, EU:C:2015:150, 94. pont; 2021. április 29-i Banco de Portugal és társai ítélet, C-504/19, EU:C:2021:335, 57. pont). Ennélfogva e leányvállalatnak az érintett nemzeti bíróság előtt rendelkeznie kell a védelemhez való joga hatékony gyakorlásához szükséges valamennyi eszközzel, különösen abból a célból, hogy vitathassa, hogy ugyanahhoz a vállalkozáshoz tartozik, mint az anyavállalata.
- 54 E tekintetben az említett leányvállalatnak képesnek kell lennie arra, hogy cáfolja az állítólagos kárért való felelősségét, többek között minden olyan indokra hivatkozva, amelyet akkor tudott volna felhozni, ha részt vett volna a Bizottság által az anyavállalatával szemben indított olyan eljárásban, amely az EUMSZ 101. cikkel ellentétes jogsértő magatartás fennállását megállapító bizottsági határozat meghozatalához vezetett (*public enforcement*).
- 55 Mindazonáltal, ami azt a helyzetet illeti, amelyben a kártérítési kereset az alperes leányvállalat anyavállalatának címzett határozatban az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértés Bizottság általi megállapításán alapul, e leányvállalat nem vitathatja a nemzeti bíróság előtt a Bizottság által ily módon megállapított jogsértés fennállását. Az 1/2003 rendelet 16. cikkének (1) bekezdése ugyanis többek között úgy rendelkezik, hogy amennyiben a nemzeti bíróságok hoznak határozatot az EUMSZ 101. cikk hatálya alá tartozó olyan megállapodásokról, döntésekről vagy magatartásokról, amelyek már bizottsági határozat tárgyát képezik, nem hozhatnak a Bizottság által elfogadott határozattal ellentétes határozatot.
- 56 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy kétségtelen, hogy az 1/2003 rendelet 27. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a versenyszabályok megsértését megállapító és bírságot kiszabó határozat meghozatala előtt a Bizottság az eljárás alá vont személyeknek lehetőséget nyújt az általa felhozott kifogások tárgyában való meghallgatásukra, a határozatait pedig csak olyan kifogásokra alapozza, amelyekkel kapcsolatban az érintett felek megtehették észrevételeiket. Ebben az összefüggésben a kifogásközlés a védelemhez való jog egyéni – a versenyfelügyeleti közigazgatási eljárással érintett minden egyes jogi személy által történő – gyakorlásának lehetővé tételére irányul. Ezzel szemben, ha a Bizottságnak nem áll szándékában valamely társaság vonatkozásában jogsértést megállapítani, a védelemhez való jog nem követeli meg, hogy a Bizottság e társaságnak kifogásközlést küldjön. A kifogásközlés valamely társaság részére történő elküldése ugyanis arra irányul, hogy e társaság, nem pedig valamely harmadik személy védelemhez való jogának tiszteletben tartását biztosítsa, még akkor is, ha e harmadik személyt ugyanezen közigazgatási eljárás érinti (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 14-i LG Electronics és Koninklijke Philips Electronics kontra Bizottság ítélet, C-588/15 P és C-622/15 P, EU:C:2017:679, 44–46. pont).
- 57 Az említett elvek azonban a Bizottság által lefolytatott, jogsértés tárgyában indult eljárásokra jellemzőek, amelyeknek ugyanis az a sajátossága, hogy bírság kiszabásához vezethetnek a kifejezetten az ilyen eljárások alá vont jogalanyokkal szemben.

- 58 Ezzel szemben a személyes felelősség elvével – a jelen ítélet 56. pontjában leírt körülmények között – nem ellentétes az ilyen jogsértés megállapításának végleges jellege a leányvállalat tekintetében, mivel – amint arra a jelen ítélet 42. pontja emlékeztet – a jogsértést elkövető vállalkozást alkotó gazdasági egységnek kell a jogsértésért felelnie.
- 59 Amint ugyanis a Bíróságnak a jelen ítélet 49. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatából kitűnik, a Bíróság már kimondta, hogy azzal kapcsolatban, hogy az anyavállalattal szemben a visszaesés mint súlyosító körülmény alkalmazása céljából figyelembe kell-e venni az ezen anyavállalat leányvállalata által elkövetett jogsértést, nem követelmény, hogy az anyavállalat ellen már – kifogásközlés és határozat alapjául szolgáló – korábbi eljárások folytak, feltéve hogy a leányvállalat, amelynek magatartása jogsértést eredményezett, a szóban forgó anyavállalattal már az első jogsértés időpontjában egyetlen vállalkozást alkotott az EUMSZ 101. cikk értelmében. Így, amennyiben a valamely vállalkozás által elkövetett jogsértés fennállását megállapító határozatot azon társaságok egyikének címezték, amelyek a jogsértés elkövetésének időpontjában már e vállalkozást alkották, így e társaságnak és rajta keresztül az említett vállalkozásnak lehetősége volt vitatni e jogsértés megtörténtét, az ugyanezen vállalkozást alkotó más társaságok védelemhez való joga nem sérülhet azon oknál fogva, hogy figyelembe vették a szóban forgó jogsértés fennállását egy későbbi kártérítési eljárás keretében, amelyet egy olyan személy indított, amely a szóban forgó jogsértő magatartás következtében kárt szenvedett el, mivel az ilyen kereset kifejezetten nem eredményezheti olyan szankció kiszabását e más társaságokkal szembeni, mint a bíróság.
- 60 Ezzel szemben abban az esetben, ha a Bizottság az EUMSZ 101. cikk alapján hozott határozatban nem állapította meg a jogsértő magatartást, az olyan anyavállalat leányvállalata, amellyel szemben jogsértést rónak fel, természetesen nemcsak azt vitathatja, hogy ugyanazon vállalkozáshoz tartozik, mint az anyavállalat, hanem az állítólagos jogsértés fennállását is.
- 61 A jelen ítélet 51. pontjában hangsúlyozottak folytatásaként azt is pontosítani kell, hogy – amint azt a Bizottság a Bíróság által feltett írásbeli kérdésre adott válaszában jelezte, és amint arra a főtanácsnok az indítványának 76. pontjában rámutatott – az érintett nemzeti bíróság azon lehetősége, hogy megállapítsa a leányvállalatnak az okozott károkért való esetleges felelősségét, nem zárható ki pusztán amiatt, hogy a Bizottság adott esetben nem hozott határozatot, vagy hogy azon határozat, amelyben megállapította a jogsértést, nem szabott ki e társasággal szemben közigazgatási szankciót.
- 62 Ugyanis, amint azt a Bíróság a 2017. április 27-i Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet (C-516/15 P, EU:C:2017:314) 51. pontjában kimondta, sem az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja, sem pedig az ítélkezési gyakorlat nem határozza meg, hogy a Bizottság mely jogi vagy természetes személyt köteles a jogsértésért felelősnek tekinteni és bírság kiszabása útján szankcionálni.
- 63 Így a jelen ítélet 42. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a Bizottság a jogsértésért szabadon felelősségre vonhatja és bírság kiszabása révén szankcionálhatja az EUMSZ 101. cikk megsértésében részt vevő vállalkozáshoz tartozó bármely jogalanyt. Következésképpen abból, hogy a Bizottság a valamely vállalkozás által elkövetett jogsértésért felelősségre vonható jogi személyként azonosította az anyavállalatot, nem lehet arra következtetni, hogy egyik vagy másik leányvállalata ne tartozna ugyanazon vállalkozás körébe, amelynek ugyanezen jogsértésért kell felelnie.

- 64 Mindenesetre hozzá kell tenni, hogy az alapeljárás körülményei között főszabály szerint semmi nem zárja ki, hogy az alapeljárás felperese, aki a szóban forgó jogsértés állítólagos károsultja, megindítsa a kártérítési keresetét a spanyol bíróságok előtt az anyavállalattal, a Daimlerrel szemben, sőt együttesen ez utóbbival és a Mercedes Benz Trucks Españával szemben, mivel ez utóbbinak a jogsértésért való esetleges felelőssége a jelen ítélet 52. pontjában kifejtett feltételektől függ.
- 65 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló, az uniós versenyjog állítólagos megsértéséből eredő kár megtérítésére irányuló kereset az 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „polgári és kereskedelmi ügy” körébe, következésképpen pedig e rendelet hatálya alá tartozik. Továbbá a Bíróságnak az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 2. pontjával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az e rendelkezésben szereplő, a „hely, ahol a káresemény bekövetkezett” kifejezés fogalma magában foglalja egyrészt azt a helyet, ahol a kár bekövetkezett, másrészt azt a helyet, ahol az e kárt okozó esemény bekövetkezett, ezért a felperes választásától függően az alperes perelhető mind az egyik, mind a másik hely szerinti bíróság előtt (2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet, C-451/18, EU:C:2019:635, 24. és 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 66 A Bíróság azt is pontosította, hogy a tehergépjármű-gyártó által a márkakereskedőknek okozott, és ez utóbbiak által a végső felhasználókra áthárított többletköltségekben megnyilvánuló kár olyan közvetlen kárnak minősül, amely főszabály szerint megalapozhatja azon tagállam bíróságainak joghatóságát, amelynek területén az bekövetkezett, mivel a mesterségesen megemelt árak okán fizetett többletköltség az EUMSZ 101. cikk megsértésével elkövetett jogsértés közvetlen következménye. Márpedig, amennyiben a versenyellenes magatartással érintett piac abban a tagállamban található, amelynek területén a hivatkozott kár állítólag bekövetkezett, akkor úgy kell tekinteni, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikke 2. pontjának alkalmazásában a kár bekövetkezésének helye ebben a tagállamban található (lásd ebben az értelemben: 2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet, C-451/18, EU:C:2019:635, 30., 31. és 33. pont).
- 67 A fentiekre tekintettel az első, második és harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely vállalkozás versenyellenes magatartásának sértettje kártérítési keresetet indíthat egyaránt azon anyavállalattal szemben, amelyet a Bizottság e magatartás alapján valamely határozatban szankcionált, vagy e társaság valamely leányvállalatával szemben, amelyre nem vonatkozik e határozat, amennyiben ezek együttesen egy gazdasági egységet képeznek. Az érintett leányvállalatnak hatékonyan kell tudnia érvényesíteni a védelemhez való jogát annak bizonyítása érdekében, hogy nem tartozik az említett vállalkozáshoz, és ha a Bizottság semmilyen határozatot nem fogadott el az EUMSZ 101. cikk alapján, joga van magát az állítólagos jogsértő magatartás tényleges megtörténtét is vitatni.

A negyedik kérdésről

- 68 A negyedik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárólag abban az esetben írja elő azt a lehetőséget, hogy egy társaság magatartásáért való felelősség betudható egy másik társaságnak, ha a második társaság irányítja az elsőt.
- 69 Mivel az első, második és harmadik kérdésre adott válaszból az következik, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely vállalkozás versenyellenes magatartásának sértettje kártérítési keresetet indíthat a leányvállalattal szemben az anyavállalattal e

magatartásban való részvétele okán, amennyiben ezek egy gazdasági egységet képeznek, és így együttesen alkotják az említett vállalkozást, úgy kell tekinteni, hogy e rendelkezéssel következésképpen ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely ilyen helyzetben kizárólag abban az esetben írja elő azt a lehetőséget, hogy egy társaság magatartásáért való felelősség betudható egy másik társaságnak, ha a második társaság irányítja az elsőt.

- 70 Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog valamennyi rendelkezése érvényesülésének biztosítása érdekében az uniós jog elsőbbségének elve megköveteli a nemzeti bíróságoktól különösen azt, hogy a belső jogot a lehető legteljesebb mértékben az uniós jognak megfelelően értelmezzék (2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 57. pont; 2020. március 4-i Bank BGŻ BNP Paribas ítélet, C-183/18, EU:C:2020:153, 60. pont).
- 71 A nemzeti jog alkalmazásakor tehát e bíróságok kötelesek azt a lehető legteljesebb mértékben a szóban forgó elsődleges jogi rendelkezés szövegének és céljának fényében értelmezni, a belső jog egészét figyelembe véve és a belső jogban elismert értelmezési módszereket alkalmazva annak érdekében, hogy biztosítsák e rendelkezés teljes érvényesülését, és annak céljával összhangban álló eredményre jussanak (lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 73. és 77. pont; 2020. március 4-i Bank BGŻ BNP Paribas ítélet, C-183/18, EU:C:2020:153, 66. pont).
- 72 A nemzeti jog uniós joggal összhangban álló értelmezésére vonatkozó kötelezettségnek vannak azonban bizonyos korlátai, és e kötelezettség különösen nem szolgálhat a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául (lásd ebben az értelemben: 2006. július 4-i Adeneler és társai ítélet, C-212/04, EU:C:2006:443, 110. pont; 2020. március 4-i Bank BGŻ BNP Paribas ítélet, C-183/18, EU:C:2020:153, 67. pont).
- 73 E körülmények között, ha a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy nem áll módjában elfogadni a versenyvédelmi törvény 71. cikke (2) bekezdésének olyan értelmezését, amely összhangban áll az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének a jelen ítélet 67. pontjában kifejtett értelmezésével, e bíróságnak mellőznie kell e nemzeti rendelkezést, és az alapeljárásban közvetlenül kell alkalmaznia az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését.
- 74 E tekintetben első ránézésre nem tűnik kizártnak annak megfontolása, hogy – amint arra a spanyol kormány írásbeli észrevételeiben hivatkozott – a kártérítési kereset keretében meg lehet állapítani a leányvállalat felelősségét a versenyvédelmi törvény 71. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján. E rendelkezés értelmében ugyanis a versenyjog megsértése az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk, illetve e törvény 1. vagy 2. cikkének bármely megsértése. Márpedig e kormány azt állítja, hogy az említett törvény 71. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján a káresemény betudható a leányvállalatnak, aminek vizsgálata azonban a kérdést előterjesztő bíróság feladata.
- 75 E körülmények között a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárólag abban az esetben írja elő azt a lehetőséget, hogy egy társaság magatartásáért való felelősség betudható egy másik társaságnak, ha a második társaság irányítja az első társaságot.

A költségekről

- 76 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely vállalkozás versenyellenes magatartásának sértettje kártérítési keresetet indíthat egyaránt azon anyavállalattal szemben, amelyet az Európai Bizottság e magatartás alapján valamely határozatban szankcionált, vagy e társaság valamely leányvállalatával szemben, amelyre nem vonatkozik e határozat, amennyiben ezek együttesen egy gazdasági egységet képeznek. Az érintett leányvállalatnak hatékonyan kell tudnia érvényesíteni a védelemhez való jogát annak bizonyítása érdekében, hogy nem tartozik az említett vállalkozáshoz, és ha a Bizottság semmilyen határozatot nem fogadott el az EUMSZ 101. cikk alapján, joga van magát az állítólagos jogsértő magatartás tényleges megtörténtét is vitatni.
- 2) Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárólag abban az esetben írja elő azt a lehetőséget, hogy egy társaság magatartásáért való felelősség betudható egy másik társaságnak, ha a második társaság irányítja az első társaságot.

Aláírások